



Crna Gora
SAVJET AGENCIJE ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE
Broj: 01-040/24-1270/1
Podgorica, 23.12.2024. godine

Izvještaj sa javne rasprave
povodom
PREDLOGA PRAVILNIKA
O PRISTUPAČNOSTI AUDIOVIZUELNIH MEDIJSKIH USLUGA LICIMA SA INVALIDITETOM

**Primjedbe i sugestije
na Predlog pravilnika o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom**

R.br.	Član	Podnosilac predloga	Predlog	Odgovor Savjeta Agencije
1.	Član 2 st. 4 i 5	Privredna društva „Nova M“ d.o.o i „TV Vijesti“ d.o.o.	<p>a) Izmijeniti stav 4 i umjesto: „Najmanji početni obim pristupačnih programskih sadržaja ne može biti manji od 5% godišnjeg vremena emitovanja odnosno kataloga sadržaja“, da odredba glasi:</p> <p>„Pružaoци AVМ usluga su dužni da svoj programski sadržaj, u skladu sa finansijskim i tehničkim mogućnostima, prilagode godišnjem vremenu emitovanja odnosno katalogu sadržaja.“</p> <p>b) Izmijeniti stav 5 i umjesto: „Pružalac AVМ usluge je dužan da svake druge godine poveća obim pristupačnih programskih sadržaja za najmanje 5%“, tako da odredba sada glasi:</p> <p>„Pružalac AVМ usluge je dužan da, u skladu sa finansijskim i tehničkim mogućnostima, svake druge godine povećava obim pristupačnih programskih sadržaja.“</p> <p>Razlog za predložene izmjene pod tačkama a) i b) jeste taj što se procentualnim preciziranjem minimalnog obima pristupačnosti programskog sadržaja kao i njegovog povećanja svake druge godine, nameće obaveza koja je, s obzirom, na kadrovske, tehničke i finansijske resurse pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga u Crnoj Gori, odnosno dostupne mogućnosti operativne prirode vezane za poboljšanje pristupa sadržajima osoba sa invaliditetom teško ostvariva.</p> <p>Nametanjem minimalnog regulatornog procenta obima pristupačnog sadržaja, koji nije u skladu sa praksom i realnim mogućnostima tržišta u Crnoj Gori, bi dovelo do neispunjavanja obaveza i potencijalnim prekršajnim postupcima i kaznama, koji bi dodatno finansijski uticali na pružaoce audiovizuelnih medijskih usluga.</p>	<p>Odbiti predloge a) i b).</p> <p>Predloženi procenti predstavljaju progresivan pristup, u skladu sa odredbama Zakona o AVМ uslugama, člana 7 Direktive o AVМ uslugama, Evropskog akta o pristupačnosti (EAA, 2019), ali i Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, budući da je osiguravanje pristupačnosti audiovizuelnog sadržaja osnovni zahtjev u kontekstu obaveza predviđenih Konvencijom.</p> <p>Cilj ovog Pravilnika je postepeno povećanje dostupnih sadržaja licima sa invaliditetom, u skladu sa definisanim rokovima i relevantnim međunarodnim dokumentima. Predlog nije prihvaćen iz razloga što bi predložena formulacija omogućila subjektivnu procjenu i, samim tim, potencijalno usporila proces povećanja pristupačnih sadržaja.</p>

**Primjedbe i sugestije
na Predlog pravilnika o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom**

R.br.	Član	Podnosilac predloga	Predlog	Odgovor Savjeta Agencije
			<p>Podnosioci smatraju da bi se postepenim prilagođavanjem i povećavanjem minimalnog obima programskog sadržaja prilagođenog licima sa invaliditetom, ostvarila svrha i cilj ove odredbe, kao i da bi kroz Akcioni plan koji dostavljaju Podnosioci, izvještaje, odnosno Smjernice i Preporuke koje donosi Agencija, moglo da se prati stanje, predlažu konkretne mjere unapređenja i poboljšanja usluga i vrsta sadržaja pristupačnih licima sa invaliditetom, te da bi se na taj način mogao u potpunosti ostvariti cilj u narednim godinama.</p> <p>Definisanjem i preciziranjem minimalnog početnog obima prilagođenog programskog sadržaja licima sa invaliditetom i njegovog povećanja, stavilo bi u nezgodnu poziciju pružaoce audiovizuelnih medijskih usluga u smislu, potencijalne novčane kazne i mjera u slučajevima neispunjenja obaveza, kao i značajnim dodatnim troškovima potrebnih za ostvarivanje svojih obaveza predviđenih ovim članom.</p>	
2.	Član 2 stav 6	„Crnogorski Telekom“ A.D.	<p>Ovaj Predlog pravilnika uvodi obaveze koje nisu definisane Zakonom, i za koje nisu sigurni da se mogu implementirati ili u ovom trenutku ne može se znati koji nivo investicija će zahtjevati njihova imolementacija. Nije pronađen sličan primjer ovako detaljnog definisanja dosta zahtjevnih obaveza pružoca usluga.</p> <p>Prilikom izrade Predloga pravilnika predmetnoj temi se nije pristupilo na način da pružalac usluga može da doprinese ovoj važnoj humanoj aktivnosti, jer se od operatora zahtjeva nešto što oni ne mogu u velikoj mjeri da utiču, a ne traži se ono na šta mogu da utiču i time obazbjede postizanje cilja.</p> <p>a) Akcioni plan za realizaciju mjera za obezbjeđivanje pristupačnosti usluga licima sa invaliditetom treba da se fokusira na sljedeće stavke na koje direktno može da se utiče i kojima se može postići svrha:</p> <p>- Dizajn pakovanja korisničkih uređaja, korisnilkih upustva i samih uređaja prilagođenih licima sa invaliditetom (u nekom razumno</p>	<p>Cilj Pravilnika jeste da se programski sadržaji, u što većoj mjeri, učine dostupnim licima sa invaliditetom. Ono što je predloženo u okviru dostavljenog komentara, svakako bi trebalo biti uvaženo, budući da utiče na samo korisničko iskustvo, ali se time ne zadovoljavaju očekivanja kako konkretnog podzakonskog akta, tako ni relevantne međunarodne regulative (Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, AVMS Direktiva, Evropski akt o pristupačnosti EAA, 2019) u pogledu progresivnog djelovanja s ciljem omogućavanja veće dostupnosti sadržaja osobama sa invaliditetom.</p>

**Primjedbe i sugestije
na Predlog pravilnika o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom**

R.br.	Član	Podnositelj predloga	Predlog	Odgovor Savjeta Agencije
			<p>roku budućih nabavki opreme) na način da se pakovanje lako otvara; korisničko upustvo, uređaj i daljinski imaju elemente funkcije potrebne slabovidim osobama, u smislu taktilnih površina i sl.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korisnički interfejs prilagođen licima sa invaliditetom, tako na STBU tako i na mobilnim aplikacijama/webu, sa aktivnom naracijom za upotrebu menija – primjer android i IOS uređaji koji to imaju. - Mogućnost jednostavnog isticanja dostupnih alata potrebnih slabovidim osobama (npr.closed caption). 	
3.	Član 2 stav 2	„Telemach Crna Gora“ d.o.o.	<p>U stavu 2 člana 2 Predloga pravilnika precizirati usluge za pristupačnost sadržaja za sve vrste pružaoce AVM usluga pojedninačno.</p> <p>Iz predložene odredbe se ne može na jasan način zaključiti koje usluge za pristupačnost sadržaja licima sa invaliditetom će morati pružiti emiter, distributer lineranih AVM usluga ili pružalac AVM usluga na zahtjev, već se samo paušalno navodi da su to svi pružaoce, što je nejasno i neprecizno za primjenu.</p>	<p>Odbiti predlog.</p> <p>Saglasno Zakonu o AVM uslugama ova obaveza se odnosi na AVM usluge, dakle radijske i televizijske programe i AVM usluge na zahtjev. Dakle, ovaj Pravilnik, pa ni obaveze koje propisuje ne odnose se na pružaoce usluga distribucije linearnih AVM usluga.</p> <p>Član 2 je formulisan na način da prepoznaje da se realizacija ovih obaveza ostvaruje shodno finansijskim i tehničkim mogućnostima, a set usluga koje pružalac AVM usluge može koristiti nije iscrpan niti znači da ih sve treba primijeniti.</p>
4.	Član 2 stav 5	„Telemach Crna Gora“ d.o.o.	<p>a) U članu stavu 5 člana 2 Predloga pravilnika odrediti maksimalan procenat obima pristupačnih programskih sadržaja do kojeg će pružalac AVM usluga biti dužan svake druge godine da poveća obim sadržaja za 5%.</p> <p>b)Ukoliko će postojati obaveza obezbjeđivanja pristupačnog sadržaja, pomenutim pružiocima AVM usluga na zahtjev biće nametnuto da utiču na nešto što nije u njihovom domenu, a to su vendori, dobavljači programskih sadržaja čije je sjedište u inostranstvu. A trenutna ponuda vendora je da ne sadrži pristupačne programske sadržaje. Ono na šta bi ova lica mogla uticati je korisničko iskustvo koje se u cilju poboljšanja</p>	<p>Odbiti predloge.</p> <p>Predloženi procenti predstavljaju progresivan pristup, u skladu sa odredbama Zakona o AVM uslugama, člana 7 Direktive o AVM uslugama, kao i Evropskog akta o pristupačnosti (EAA, 2019).</p> <p>Cilj Pravilnika i, u tom smislu, navedene norme jeste da se programski sadržaji, u što većoj mjeri, učine dostupnim licima sa invaliditetom. Ono što je predloženo u okviru dostavljenog komentara, trebalo bi uzeti u obzir, budući da utiče na samo korisničko iskustvo, ali se time ne zadovoljavaju očekivanja kako predmetnog podzakonskog akta, tako ni relevantne</p>

**Primjedbe i sugestije
na Predlog pravilnika o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom**

R.br.	Član	Podnosilac predloga	Predlog	Odgovor Savjeta Agencije
			pristupačnosti usluga može prilagoditi da se korisnici interfejs na STB-u u određenim segmentima prilagodi licima sa invaliditetom, uvođenje mogućnosti lakog isticanja dostupnih alata slabovidim osobama i sl.	međunarodne regulative (Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, AVMS Direktiva, Evropski akt o pristupačnosti) u pogledu progresivnog djelovanja s ciljem omogućavanja veće dostupnosti sadržaja osobama sa invaliditetom.
5.	Član 2 stv 6	„Telemach Crna Gora“ d.o.o.	Brisati stav 6 člana 2 Predloga pravilnika. Vjerujemo da obim donošenja dokumenata (Akcioni plan o uvođenju pristupačnih usluga, periodično izvještavanje agencije o sprovođenju usluga kao i izrada plana implementacije smjernica i preporuka) i izvještavanje Agencije treba svesti na razumnu mjeru i ono što je neophodno, jer je upitno da li Agencija može kontrolisati npr. Akcioni plan za uvođenje pristupačnih usluga, što je u potpunosti interno pitanje, pa se postavlja svrsishodnost predložene mjere.	Odbiti predlog. Član 18 stav 4 Zakona o AVM uslugama propisuje obavezu za pružaoca AVM usluge da je dužan da najmanje svake dvije godine obavještava Agenciju o sprovođenju preuzetih mjera iz stava 1 člana 18 Zakona. Dodatno, član 7 Direktive o AVM uslugama, u tački 3 predviđa obavezu za pružaoca usluga da uspostave Akcione planove za pristupačnost licima sa invaliditetom u cilju konstantnog i progresivnog omogućavanja pristupačnosti, te da iste podnesu regulatoru.
6.	Član 9 stav 1	„Telemach Crna Gora“ d.o.o.	U stavu 1 člana 9, rok za usklađivanje predvidjeti 24 mjeseca. Predloženi period od 12 mjeseci nije dovoljno za primjenu ni dijela obaveza koje se predviđaju Predlogom pravilnika. Potrebno je da svaka platforma pretrpi određena prilagođavanja u cilju omogućavanja novih funkcionalnosti. To podrazumijev investiranje u novu tehnologiju, njeno testiranje i na kraju puštanje u produkciju. Da se radi o procesima za koje je potreban duži vremenski period za implementaciju posredno se može zaključiti iz člana 6, gdje se predlaže da pružalac AVM usluge treba jednom u dvije godine da podnese izvještaj o sprovođenju obaveza o uvođenju odgovarajućih usluga kojima se programski sadržaji čine pristupačnijim licima sa invaliditetom.	Odbiti predlog. Određivanje 12 mjeseci za usaglašavanje sa Pravilnikom je rezultat prepoznavanja potrebnog vremena i resursa. Ipak, dalje produžavanje tog roka bilo bi neopravdano.
7.	Predlog Pravilnika	„Mtel“ d.o.o.	Ovim Pravilnikom se propisuju mjere i obaveza njihovog stalnog i progresivnog primjenjivanja od strane pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga u Crnoj Gori radi obezbjeđivanja pristupačnosti ovih usluga licima sa invaliditetom. Ovaj Pravilnik se donosi na osnovu člana 18 Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama („Sl. list CG“, br. 54/24).	

**Primjedbe i sugestije
na Predlog pravilnika o pristupačnosti audiovizuelnih medijskih usluga licima sa invaliditetom**

R.br.	Član	Podnosilac predloga	Predlog	Odgovor Savjeta Agencije
			<p>Pružaoци AVM usluga su dužni da u skladu sa smjericama i preporukama koje izdaje Agencija obezbjeđuju: a) poboljšanje pristupačnosti sadržaja licima sa invaliditetom; b) primjenu inovativnih tehnoloških rješenja za učesće pristupačnih sadržaja; c) sprovođenje evaluacije i unapređenje već postojećih mjera pristupačnosti.</p> <p>Smjernice se donose u skladu sa razvojem tehnologija i najboljim praksama, a na osnovu konsultacija sa relevantnim stručnim tijelima, organizacijama koje zastupaju prava lica sa invaliditetom, tehničkim ekspertima, te uvidom u međunarodne standarde i prakse, uključujući smjernice Evropske unije i drugih međunarodnih tijela.</p> <p>Pružalac AVM usluga dužan je da u razumnom roku, a najkasnije šest mjeseci od donošenja smjernica, dostavi Agenciji plan implementacije smjernica koje se odnose na prilagođavanje svojih usluga u skladu sa finansijskim i tehničkim mogućnostima i kapacitetima.</p> <p>Ovaj Pravilnik smatram odličnim i mislim da mu treba dati punu podršku od strane naše kompanije.</p>	